

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามประกาศ
สำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาผลงาน
เพื่อเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์
ให้แก่บุคคลของนิติบุคคลหรือบุคคลของคณะบุคคล

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๘/ท ๘๕๖๓ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปลงความได้ว่า ตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี^๑ ตามหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๘/ท ๘๗๕ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ แล้ว มีความเห็นว่า การพิจารณาให้ความเห็นทางกฎหมายของกรรมการกฤษฎีกาต้องเป็นไปตามข้อ ๔ แห่งระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการรับปรึกษาให้ความเห็นทางกฎหมายของกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งกำหนดไว้ว่า เรื่องที่กรรมการกฤษฎีกาจะพิจารณาให้ความเห็นทางกฎหมายจะต้องเป็นเรื่องที่ได้มีการปรึกษาหารือระหว่างส่วนราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบหรือรักษาการตามกฎหมายแล้ว เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า ประเด็นตามข้อหารือเป็นข้อสังเกตของคณะกรรมการพิจารณาการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ ประจำปี ๒๕๕๔ ว่าประเด็นดังกล่าวอาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติต่อไปได้ ซึ่งบทบัญญัติมาตรา ๓๕ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้บัญญัติไว้ว่า ในกรณีที่มีปัญหาในทางปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกานี้ ให้คณะกรรมการพิจารณาการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เป็นผู้พิจารณา แล้วเสนอนายกรัฐมนตรีเพื่อวินิจฉัยสั่งการ ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติราชการเป็นไปตามขั้นตอนการบริหารราชการแผ่นดิน หากคณะกรรมการพิจารณาการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เห็นว่าปัญหาข้อกฎหมายนี้อาจก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาต่อไป ก็สมควรเสนอปัญหาดังกล่าวต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อวินิจฉัยสั่งการตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวเสียก่อน

ต่อมา สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้นำเรื่องดังกล่าวเสนอนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาวินิจฉัยแล้ว และนายกรัฐมนตรีได้สั่งการให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาต่อไป

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๐๓๕๑ ลงวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๑ หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๘/ท ๘๗๕๑ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ เรื่อง ข้อหารือการกำหนดหลักเกณฑ์การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาผลงานเพื่อเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ให้แก่บุคคลของนิติบุคคลหรือบุคคลของคณะบุคคล

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ได้พิจารณาข้อหาหรือของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี โดยมีผู้แทนสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงว่า สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้พิจารณาข้อหาหรือในประเด็นที่ว่า บทบัญญัติในข้อ ๑ วรรคสอง และข้อ ๓ วรรคหนึ่ง แห่งประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาผลงานเพื่อเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ ให้แก่บุคคลของนิติบุคคลหรือบุคคลของคณะบุคคล เป็นการกำหนดเกินขอบอำนาจตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๔ หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) เห็นว่า โดยที่พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ พ.ศ. ๒๕๓๘ มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์การเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้แก่ผู้กระทำความดีความชอบอันเป็นประโยชน์แก่ประเทศ ศาสนา และประชาชน โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ขึ้นคณะหนึ่ง มีอำนาจและหน้าที่ในการพิจารณาเสนอรายชื่อบุคคลที่พึงได้รับการเสนอชื่อขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์^๒ โดยบุคคลที่พึงได้รับการพิจารณาเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ จำแนกออกได้เป็น ๒ ประเภท^๓ คือ เป็นผู้กระทำความดีความชอบที่มีผลงานอันเป็นประโยชน์แก่ประเทศ ศาสนา และประชาชน และเป็นผู้กระทำความดีความชอบที่เป็นการบริจาคทรัพย์สันทนเพื่อสาธารณประโยชน์ นอกจากนี้ บุคคลที่พึงได้รับการพิจารณาเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ดังกล่าว

^๒ มาตรา ๒๙ ให้คณะกรรมการพิจารณาการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาเสนอรายชื่อบุคคลที่พึงได้รับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และโดยเฉพาะให้มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) พิจารณาชั้นเครื่องราชอิสริยาภรณ์เพื่อเสนอขอพระราชทานในกรณีพิเศษที่มีได้กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกานี้

(๒) พิจารณายกเว้นชั้นเริ่มต้นและการเว้นระยะเวลาแต่ละชั้นในการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

(๓) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อกลั่นกรอง ตรวจสอบ หรือดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ในกรณีที่เห็นสมควร คณะกรรมการพิจารณาการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ มีอำนาจเสนอชื่อบุคคลที่พึงได้รับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ได้ ทั้งนี้ มีให้นำมาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ มาใช้บังคับ

^๓ มาตรา ๘ การกระทำความดีความชอบอันเป็นประโยชน์แก่ประเทศ ศาสนา และประชาชน จำแนกออกได้เป็นสองประเภท ดังนี้

(๑) การกระทำความดีความชอบที่มีผลงานอันเป็นประโยชน์แก่ประเทศ ศาสนา และประชาชน

(๒) การกระทำความดีความชอบที่เป็นการบริจาคทรัพย์สันทนเพื่อสาธารณประโยชน์

จะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗^๔ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ฯ ด้วย

สำหรับบทบัญญัติในมาตรา ๑๐^๕ วรยศสอง แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๙ ที่กำหนดให้สำนักนายกรัฐมนตรีประกาศหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาว่าบุคคลใดมีบทบาทหรือส่วนสำคัญในการสนับสนุนหรือผลักดันให้นิติบุคคลกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นประโยชน์แก่สาธารณะ การพิจารณาว่าบุคคลใดของคณะบุคคลซึ่งจัดทำกิจกรรมเป็นการเฉพาะกิจและมีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ สังคม หรือด้านอื่นๆ เพื่อสาธารณประโยชน์ และการพิจารณาว่านิติบุคคลใดมีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ นั้น เมื่อสำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาผลงานเพื่อเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ให้แก่บุคคลของนิติบุคคลหรือบุคคลของคณะบุคคล ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔ ซึ่งมีสาระสำคัญเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาผลงานเพื่อเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้แก่

^๔ มาตรา ๗ บุคคลที่พึงได้รับการพิจารณาเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

- (๑) มีความประพฤติดี
- (๒) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๓) ไม่เคยถูกเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามกฎหมายนี้หรือตามกฎหมายอื่น เว้นแต่เป็นการต้องส่งคืนเนื่องจากได้รับพระราชทานในชั้นสูงขึ้น

^๕ มาตรา ๑๐ การพิจารณาการกระทำความดีความชอบตามมาตรา ๘ (๑) ให้อยู่ภายใต้เงื่อนไข ดังนี้

- (๑) เป็นผลงานของตนเองและไม่เคยใช้เสนอขอพระราชทานจนได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นมาแล้ว ถ้าเป็นผลงานที่ร่วมกันเป็นหมู่คณะจะต้องสรุปแยกผลงานของแต่ละบุคคลให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถพิจารณาเป็นรายบุคคลตามความเหมาะสมได้
- (๒) เป็นผลงานในฐานะบุคคลของนิติบุคคลซึ่งมีบทบาทหรือส่วนสำคัญในการสนับสนุนหรือผลักดันให้นิติบุคคลกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นประโยชน์แก่สาธารณะ
- (๓) เป็นผลงานในฐานะบุคคลของคณะบุคคลซึ่งจัดทำกิจกรรมเป็นการเฉพาะกิจและมีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ สังคม หรือด้านอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์
- (๔) ถ้าเป็นผลงานที่กระทำให้แก่นิติบุคคล นิติบุคคลนั้นต้องมีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์

การพิจารณาว่าบุคคลใดมีบทบาทหรือส่วนสำคัญในการสนับสนุนหรือผลักดันให้นิติบุคคลกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นประโยชน์แก่สาธารณะ ตามวรรคหนึ่ง (๒) การพิจารณาว่าบุคคลใดของคณะบุคคลซึ่งจัดทำกิจกรรมเป็นการเฉพาะกิจและมีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ สังคม หรือด้านอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์ ตามวรรคหนึ่ง (๓) และการพิจารณาว่านิติบุคคลใดมีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ ตามวรรคหนึ่ง (๔) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่สำนักนายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่นิติบุคคลตามวรรคหนึ่ง (๔) เป็นหน่วยงานของรัฐ ผลงานที่ใช้เสนอขอพระราชทานต้องไม่เป็นผลงานตามปกติที่ผู้นั้นต้องกระทำในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐดังกล่าว

บุคคลของนิติบุคคล หรือบุคคลของคณะบุคคล หรือนิติบุคคลที่เป็นผู้บริจาคทรัพย์สินหรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นประโยชน์แก่สาธารณะ จึงเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับมาตรา ๑๐^๖ วรรคสอง แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์^๗ แล้ว

อย่างไรก็ตาม สำหรับข้อ ๑^๗ วรรคสอง และข้อ ๓^๘ วรรคหนึ่ง แห่งประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาผลงานเพื่อเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ให้แก่บุคคลของนิติบุคคล หรือบุคคลของคณะบุคคล ซึ่งกำหนดเงื่อนไขของบุคคลของนิติบุคคลคนใดคนหนึ่งหรือหลายคนที่จะได้รับการพิจารณาเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และนิติบุคคลที่เป็นผู้บริจาคทรัพย์สินหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นประโยชน์สาธารณะ ต้องไม่อยู่ระหว่างถูกดำเนินคดีเกี่ยวกับการหลบเลี่ยงชำระภาษีหรือดำเนินกิจการที่ผิดกฎหมาย นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) มีข้อสังเกตว่า เป็นการอธิบายความหมายประการหนึ่งเกี่ยวกับคุณสมบัติของบุคคลและลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่พึงได้รับการพิจารณาเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามมาตรา ๗^๙ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของพระราชบัญญัติเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ และพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวอยู่แล้ว

(นายอัษฎพร จารุจินดา)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

^๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^๗ ข้อ ๑ บุคคลของนิติบุคคลคนใดคนหนึ่งหรือหลายคนที่จะได้รับการพิจารณาเสนอขอพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ต้องเป็นผู้ซึ่งได้กระทำความดีความชอบโดยเป็นผู้มีบทบาทหรือส่วนสำคัญในการสนับสนุนหรือผลักดันให้นิติบุคคลบริจาคทรัพย์สินหรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นประโยชน์แก่สาธารณะ และหากมิใช่เพราะบุคคลผู้นั้นแล้วการบริจาคทรัพย์สินหรือการกระทำการดังกล่าวจะเป็นไปไม่ได้

บุคคลตามวรรคหนึ่งต้องไม่อยู่ระหว่างถูกดำเนินคดีเกี่ยวกับการหลบเลี่ยงชำระภาษีหรือดำเนินกิจการที่ผิดกฎหมาย

ในกรณีบุคคลตามวรรคหนึ่งถูกกล่าวหาว่าหลบเลี่ยงการชำระภาษีหรือดำเนินกิจการที่ผิดกฎหมาย ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่จะเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จะรอการพิจารณาขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับบุคคลของนิติบุคคลนั้นไว้ก่อนก็ได้

^๘ ข้อ ๓ นิติบุคคลที่เป็นผู้บริจาคทรัพย์สินหรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นประโยชน์แก่สาธารณะตามข้อ ๑ ต้องไม่อยู่ระหว่างถูกดำเนินคดีเกี่ยวกับการหลบเลี่ยงชำระภาษีหรือดำเนินกิจการที่ผิดกฎหมาย

ในกรณีที่นิติบุคคลถูกกล่าวหาว่าหลบเลี่ยงการชำระภาษีหรือดำเนินกิจการที่ผิดกฎหมาย ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่จะเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จะรอการพิจารณาขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับบุคคลของนิติบุคคลนั้นไว้ก่อนก็ได้

การบริจาคทรัพย์สินตามข้อ ๑ นิติบุคคลนั้นต้องไม่ได้รับประโยชน์ตอบแทนในเชิงการค้า การโฆษณา หรือการดำเนินการทางธุรกิจ

^๙ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น